

Нови Сад

Број 13

Глазни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

Краља Петра 3.

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

Година XI.

ХРИСТОС ВАСКРЕСЕ!

Вера у живот даје човеку крила да се узвиси изнад ситних, трошних, распадљивих чатура, које гмижу по овој планети.

Вера у вечни живот ускрсава дух човека до у небесне висине. Вера је живот, неверија је смрт. Човек са вером је: човек — плус живот. Човек без вере је: човек — минус живот. И дрво је само дрво кад је без животног сока, али је дрвеће, кад кроз његове жиле струји снага кад живота даје.

Точак Васкрсења вечито се окреће и не питајући ситне душе, хоће ли у његово жрнало, али је једном и тај човек зауставио своје неуморно крлопарење и за тренутак сунце се помрачи и стаде, земља се затресе, камен се распаде и црква није остала на миру, и у њој се завеса раздера од горе до доле, јер где чуда! Вечни живот, њезин творца на крст се разапине. И од кога? Од човека, од оног гмизавца, који је као уздарје примио само један делић Вечног Живота. Каква незахвалност? Величанствени акорд „Осана“, заглушила је дивља дрека помамне гомиле „Распни га“; није човек разапео Источника живота Вечног; себе је разапео. Капетан који је по-

сле свега онога што је видео, последњи остао код крста, погнуо је главу и признао у души својој: заиста је ово син Божји био.

Тродневна гробна тишина завладала је код оних, који су у утроби душа својих сахранили свога Створитеља. Но зар је утроба земље икад шта сахранила, да се више никад не обнови? Јесте ли видели у јесен орача, како узорава бразде и баца сићушно зрнење пшенице у земљу? У његовој души тиња огањ вере, да не сахрањује пшеницу у гробницу, него да ће о жетви њезин стотруки плод унети у житницу.

Кад пшенично зрно не налази смрти у земљи, зар да Вечни Живот, који и земљи Живот даје, пропадне? О, маловерни! Узалуд је стража ваша у највишем оклопу, узалуд је врло велики камен са свима печатима наваљен на гроб, јер је закопани Пут Истина и Живот и не познаје више окове.

И ево, трећи дан, пре изласка сунчевог, засја Сунце Правде, Христос Бог наш. Зато му и певамо данас: Христос васкресе из мртвих унишавши смрт, и онима који су у гробовима дарова Живот.

Христос васкресе!

ПОЛИТИЧКА ЗРЕЛОСТ НАШЕГ НАРОДА

Интересовање за опште ствари прави је смисао политике и знак политичке свести и политичке зрелости једног народа. Наш народ је у току своје најновије историје небројено пута доказао, са колико политичке свести и политичке зрелости уме да оцењује политичке људе и политичке догађаје, да би развитак политичког живота упутио правилним током.

Политичке прилике и међустранички односи били су нарочито тешки баш у послератним годинама, када се и код нас политичко превирање и унутарње консолидовање вршило под утицајем страшних догађаја минулог рата као и под импресијама општих духовних и душевних поремећаја у целој свету. Велики светски ратни пожар уништио је не само многе вредности материјалне културе код великог броја зараћених народа и држава, него је уједно из основе пољуљан темељ наше људске цивилизације и културе.

Велики и културни народи преживели су и преживљују још увек катастрофалне потресе, од којих су често пољуљани темељи и самих државних заједница. Прохујало је петна-

јест година од завршетка Светског рата, али узбуркане страсти политичких превирања код многих народа још нису стихале. Те су страсти у многим државама толико узвишане, да су довеле и до крвавог међусобног обрачунавања па и до грађанских ратова.

Од свега тога ми смо били поштеђени, захваљујући једино политичкој свести и зрелости нашег народа. Ма колико да су и у нашем међустраничком политичком животу често биле врло оштре борбе, ипак је наш народ увек знао сачувати своју објективност и хладнокрвност и никада се није дао завести да скрене са правога пута легалне политичке борбе.

Појединачни случајеви екстремних занешења или заведених деструктиваца, ма колико да их је било по бројном стању, никада нису могли да изазову изразе одобравања и пристајања, него баш напротив увек су такви случајеви наилазили на општу осуду и на опште гнушање. То је резултат и оних покушаја неколицине несрећника, који су се заборавили толико да су се ставили у службу нашим спољним непријатељима, те за рачун оних

шаљу своје злочиначке најамнике да врше атентате у друге злочине над невиним жртвама.

Наши непријатељи грдно су се преварили у својим рачунима и очекивањима. До сада су се свагда, већ у небројено случајева могли уверити, да сем оно неколико издајника и плаћеника, који су им се директно ставили у службу, нико у нашој држави неће се дати завести њиховим пакленим намерама и плановима против наше државе. Има и код нас, као у осталом у свима државама, опозиционих елемената који нису уз режим и који у питањима вођења државне наше политике имају своје становиште и програме.

Госп. Претседник Краљевске Владе недавно је баш у Сенату у једном свом говору истикао своје гледиште у питању опозиционих елемената, те рекао: да би пожељно било да сви опозициони кругови ма и у заједничком фронту, пређу на конструктивну политичку и парламентарну сарадњу. Ово дакле значи, да се носиоци данашњег режима у држави апсолутно не

страше благонаклоне критике свога рада и да је опозиционим круговима остављено широко поље рада и заједничке акције, дакако у границама законских одредаба и законских могућности.

Те пак законске одредбе и законске могућности морају бити за све и за свакога подједнако обавезне: да прихвати монархиски облик државне владавине под династијом Карађорђевића, да поштује државно и народно наше јединство и да одбаци сваку племенску, верску, покрајинску и сталешку подвојеност и цепање у раду за опште добро народа и државе.

То су захтеви и услови за сваку политичку акцију и сваку политичку страначку формацију. То су светиње које мора чувати и бранити сваки наш држављанин и патриота. То једино може бити основа за сваку политичку делатност. Без ових основних принципа нема и не може ни бити никаквих политичких странака, а те је принципе диктовала народна свест и општа наша потреба, што је најбољи знак политичке зрелости нашег народа. М.

Жена у јавној служби

Питање отпуштања женског особља из државне и самоуправне службе, јесте једно од најкрупнијих питања, које засеца у живот и судбину многих наших младих породица и које се баш због своје велике важности не сме олако узети и решити. Оно захтева не само познавање историјског развоја тога питања и прилика у којима је постављано то особље, него свестрано, дубоко и објективно проучавање свих последица, везаних са тим питањем, нарочито са гледишта државног и социјалног. Не смемо се дати завести неким звучним, а у ствари неистинитим разлозима, наведеним можда из неких себичних мотива, јер би ти и такви разлози, без темељног познавања саме ствари, подобни били, да доведу до таквог резултата, који би могао бити веома штетан не само по појединца и по породицу, него и по саму државу, која је заснована на породици.

Пре свега треба имати у виду, да одма после уједињења, па све до 1928-29 године није се јавило у довољном броју мушких снага чак ни на дневничарска места, која нису везана за неку нарочиту квалификацију и претспрему. Мушкарци су тада тражили уноснија занимања, па зато нису хтели да се приме државне службе, нарочито у оно прво време, када су на нашем правном подручју биле још оне старе плате у мањ. кру-

нама. Последица тога је била та, да су за то надлежни органи морали постављати женске. Ове су женске дакле у то време, најнегодније по државу, ставили свој рад на расположење држави и тако омогућили и потпомогли рад у појединим надлештвима.

Друга околност која се не сме оставити ван пажње при решавању овог судбоносног питања, јесте та, да су после уједињења поотваране многе женске средње школе — чак и у мањим местима, — а тиме је омогућено било женским, да се по свршеним средњим школама упишу на факултете — нарочито правне — и тамо постигну највишу квалификацију: докторску диплому. Многи су брижни родитељи своје кћери дали на школе, да би им на тај начин обезбедили њихову будућност. Морамо признати, да ове женске нису спадале у ред оних „ратних“ правника, који су експресном брзином пројурили кроз факултете и излазили из њих са веома мало знања и спреме, него су оне наоружане солидним знањем и спремом излазиле са факултета, и свој рад ставиле на расположење држави, па и данас га обављају као потпуно увежбане радне снаге. Слободно смемо тврдити, да је велика већина квалификованог женског особља на висини и да своје дужности врши на потпуно задовољство својих претпостављених. Сетимо се и тога,

да од великог броја чиновника, сем 2—3 случаја, женске никада нису оштетиле државу, док су судови претрпани стварима у којима су мушкарци утајом и другим злоупотребима нанели велике штете држави. Ово је заиста једна важна појава, која се безусловно има узети у разматрање.

Када се свему овоме дода још и то, да су свршени мушкарци, имајући веће амбиције ступили на поље слободне професије — (отуда претрпаност и тешке прилике у адвокатском стаљезу) — како би одржали своју потпуну самосталност и избегли често премештање из једног у друго место, чему су чиновници изложени, онда ћемо увидети, да су и те квалификоване женске такођер омогућиле и потпомогле несметано функционисање појединих надлештава. Овако је то било на територији бивше Војводине, где још и данас има врло мало квалификованих младих људи, који би вољни били ступити у државну службу.

Па када се све ово узме у обзир, онда би било заиста некултурно и антисоцијално, да ово женско особље, које је у своје време, на основу своје квалификације, стечене великим трудом и трошком, по државној потреби постављено и које своје службене дужности стварно и сада врши исправно, поштено и савесно, буде просто избачено на улицу, особито сада, када је још увек у порасту привредна криза, и када су неке од њих већ основале своје породице — рачунајући са својим приваљностима у том чврстом уверењу, да њихов опстанак у државној служби не ће никада доћи у питање и да ће их увек штитити њихова квалификација и њихов исправан, поштен и савестан рад.

Много се говори о ружу, о пудеру, па чак и о бутонима. Међутим ни овде се не може генерализовати. Има можда и таквих случајева, али у већини случајева удата жена је примила на себе један знатан део терета око издржавања породице, а у данашње доба несносне и тешке привредне кризе, то је случај и код жена судија, адвоката, професора и других интелектуалаца. Зато се не сме мерити једнаком мером и генерализовати. Смемо да тврдимо, да је данас веома мали број таквих удата жена, које су остале у служби и ако их не гони на то потреба.

Да би се сачували интереси и државни и интереси појединца, безусловно је потребно, да се пре намеравног отпуштања, саслушају шефови појединих надлештава о квалификацији, способности, исправности и поузданости целог чиновничког кадра и то без обзира на пол. На основу датог мишљења треба отпустити из службе неквалификоване, неспособне и неисправне чиновнике без обзира на пол, а остале, увежбане снаге, које су оцењене као врло добре и одличне треба задржати у служби. Опасно је стварати у чиновништву уверење, да га више не штити ни његова квалификација, ни његова исправност, ни вредноћа, ни марљивост.

Ако се овако буде поступило, наћиће се места и упослења за многа свршена лица — ма да сматрамо, да држава није дужна да свакоме да упослење — а поред тога ће бити заштићен и државни интерес, јер ће у служби остати увежбане снаге. Зло не лежи у томе, што имамо много квалификованих — јер у ствари то ни не стоји — већ је зло у томе, што су неквалификовани заузели места квалификованих.

Ускрс св држи својих обичаја

— Црвена ускршња јаја —

Решили смо се, да ове године не делимо црвена јаја по обичају народном и православном. Али нас изненади домаћица са пуном саћурицом јаја. Хвала буди нашој напредној трговинској политици, која је омогућила, да се добије тридесет јаја за банку, домаћица их пружа с благословом, да их поделимо, и још оставља гомилицу мушкова, злу не требало, ако се појаве какви добронамерни говорници са жељом, да нам соли памет. Поред ових јаких разлога јавио се и чика из „Новог Сада“ с јаким разлогом, да овогодишњи Ускрс мора поделити много јаја и на све стране, иначе ће народ прококодакати од силних јаја куваних и печених, од кајгане и стотине јела од јаја.

Немамо куда. Дај да их поделимо.

Голом и гладном пролећу, које је поранило ове године, озеленило и украсило цвећем поља и баште, те пружило наде голим и гладнима, да ће раније за који дан доћи до плодова — дајемо од свег срца црвено јаје.

Црвено јаје оном вредном копачу, што је под београдском калдрмом нашао гробове двадесетпет незнатих Вардараца, бранилаца Београда и Србије, који су први погинули крај Дунава при прелазу напасника покојне Аустро-угарске.

Црвено јаје оном православу и привреднику, који ће избацити из народног речника: Наш Божић, ваш Божић; наш Ускрс, ваш Ускрс, и завести једну календарску годину.

Црвено јаје земљи Бугарској, која и нехотице посипа главу пепелом и стици се као нова млада, да уђе на врата Балканског пакта.

Црвено јаје забринутој господи, ради утехе, што им стране банке на уложене милијуне дају у најновије доба само по један проценат камате.

Црвено јаје — оном министру, који ће Народној скупштини поднети законски предлог, да се испита историја богаћења оних милијунера, који по страним банкама имају улога са много нула.

Црвено јаје новим електричним централама, које својим акционерима не обећавају са грбаче народне огромне дивиденде, као што их дели нека поамерикањена централа.

Црвено јаје оним женама и девојкама, које са својим платицама треба да запусте разјупљене рупе у буџету великих плата.

лечи све болести: реуматичне, срца, крвних судова, овалнење жила, повишени крвни притисак, женске и нервне болести, скрофулозу, телесну слабост и слабокрвност, гушу, катарје дисала и астму, болести пробавних органа и жучних канала. Сисачка минерална вода са вином не по црни.

Црвено јаје Швајцарским банкама, које на нове улоге из страних земаља не дају никаквих камата, него још приморавају улагаче, да плаћају банкама административне трошкове. Не би ли се тако предузимачима нових пруга и њиховим пуњим кесама спречно прелаз у слободну Швајцарску.

Црвено јаје — оној умној глави, која је кола, ауто, бицикл и радио опростила пореза, пореза и пореза, и приреза, приреза и приреза.

Пуну саћурицу црвених јаја дајемо оном законодавцу, који ће из наших кругова изагнати стриву бирократију и упростити тетку администрацију.

Црвено јаје... Црвено јаје... Црвено јаје...

Већ ви знате, коме се то даје.

А мушкове... мушкове... мушкове...

Бесумње знате и то, ко их је заслужио, па нека их носи.

Христос воскрес!

Бравмо.

Новосадске вести.

— Ношење литије. У недељу 8 априла о. г. о јутрењу прославиће се Христово Васкресење у св. Ђурђевској Саборној цркви на најсвечанији начин. Носиће се литија из Саборне цркве, Пашићевом, Грчко-школском, Милетићевом и Краља Петра улицом до Саборне цркве. На јутрење звони први пут у 2 сата из јутра.

— Концерт Новосадског академског мушког хора у Новом Саду. Као што је већ раније јављено новоосновани Академски Мушки Хор у Новом Саду претставиће се новосадској публици на свом првом концерту, која ће се одржати на дан 21 априла 1934 године. Програм првог концерта овог младог певачког хора биће испуњен најодабранијим и мелодичним композицијама најпризнатијих југословенских композитора XIX века (Зајц, Хајдрих, Бајић, Јенко, Мокрањац, Мухвић, Новак, Лисински и Маријковић). Према томе овај концерт биће посвећен извођењу хорских композиција за мушке хорове југословенске музике XIX века. Међу новосађанима влада оправдано интересовање за овај први наступ јединог мушког певачког друштва у Новом Саду.

— Питају нас? Пре две године је у Новом Саду основана Чехословачко-Југословенска лига о којој се ништа не чује? Шта је са њоме и да ли постоји?

— Соколска идејна школа у Новом Саду. Да би нове чланове Соколског друштва у Новом Саду упутно у основне соколске дужности и да би им објаснио идеологију соколства и његове циљеве, — Просветни одбор Соколског друштва организовао је још прошле године своју Идејну школу, кроз коју треба да прођу сви нови чланови. Идејна соколска школа наставиће рад и ове године, јер досада има већ 54 ново пријављених чланова. Предавања ће се одржавати сваке среде у просторијама Савезног просветног одбора, а теме предавања биће: Соколска идеја; Физичка култура; Друштвена правила; Путеви и циљеви соколства и Соколска штампа.

Зашто да Вас муче и да Вам досађују Ваши несретни жуљени! Набавите још данас за 10 динара одлично опробано средство из ДРОГЕРИЈЕ ХИГИЈЕ КОСТА ЖИВОЈНОВИЋ Новосад Трг Ослобођења број 2 и Булевар Краљице Марије.

— „Филхармонија“ Друштво Пријатеља Музике, Нови Сад приређује у суботу, дне 14 априла у великој дворани „Хабаг“-а свој I редовни друштвени концерт. Почетак у 20:30 часова. После програма играња. Диригент: Роберт Виталиани. Истодобно се овим путем саопштава свима члановима друштва, да ће се од сада почетком сваког месеца један друштвени концерт приредити, на којем ће потпомажући чланови имати уз приказ легитимације бесплатан улаз. Програм и датум концерта ће се благовремено објавити у дневним и недељним листовима.

— Уметничка група „Радник“ одржаће своју годишњу скупштину у недељу 15 априла 1934 год. пре подне у 9 сати у библиотеци Радничке Коморе (Његошева ул. 30) на коју позива све своје чланове.

* Посластицом зову сладокусци мешавину вина и рогашке (ројчке) слатине, јер даје укус по шумећем вину.

АПОЛО

субота и недеља

ЧУВЕНИ И ОМИЉЕНИ ФИЛМ

Виктор и Викторија

ОДЕОН

од 5 до 8 априла 1934 године

ХАРИ ПИЛ

ТРАГОВИ У СНЕГУ

ДРВО - УГАЉ - КОКС

Д. Бјелић Н. Сад

Штранд пут - Телефон 31-44

Улога Војводине и њених синова у борби за стварање данашње моћне и јединствене Југославије

Значајан говор народног посланика г. Стевана Ђирића у Народној скупштини

Приликом буџетске дебате у Народној скупштини, а у вези са буџетом Министарства спољних послова одржао је веома значајан говор народни посланик г. Стеван Ђирић из Сремских Карловаца.

Говор госа. Ђирића далеко отскаче из низа говора, који су приликом ове дебате пали. Осврћући се на смернице наше иностране политике, које су обележене једном изразитом мирољубивом линијом, а дајући један генерални поглед на ту политику, која се као златна ниш провлачи кроз нашу политичку историју, он се уједно осврнуо на улогу Војводине у новијој нашој политичкој историји.

Тај део говора госа. Ђирића је једна сјајна сатисфакција Војводини и плејади њених најбољих синова. Он је успео да сјајно повеже ту борбу Војводине на културно-политичком пољу са ослободилачком борбом у Карађорђевој Србији, истичући важан утицај националне Војводине на Србију и формирање једног националног Вјерују, који је силно захватио целокупно јужно Словенство, а који се искристалисао у силној жељи за ослобођењем све једнокрвне браће и стварањем једне националне јединствене државе.

Доносимо говор г. Ђирића у целини.

Уредништво.

Велика дела у књижевности и уметности остављају обично утисак, као да су сама по себи разумљива, као да се сама по себи разумеју, и као да иза њих нема никаквих напора. Међутим ми знамо, колико су труда морали да уложе и највећи генији, да створе таква савршена дела у књижевности и уметности. И експозе Министра спољних послова у својој простоти и јасноћи изгледа, да је сам по себи разумљив. Међутим, господо, ми бисмо били врло неправедни, ако бисмо превидели, колико је било потребно поштених напора, чврсте постојаности и умне енергије, да се постигну они успеси, који су у томе простом, јасном и самом по себи разумљивом експозеу наведени. Допустите да вам ову тезу покажем само једним примером. Г. Министар спољних послова, од прилике, овим речима казу је једну велику истину: у традицији је старе српске политике, још од Кара-Ђорђа, да чува слободу балканских народа, и да ради на братском зближењу свих народа, који живе на Балкану.

Један основни принцип наше спољне политике

Ствар изгледа врло проста, али ако је погледате историски, видећете колико је било жртава, колико је било разочарења, и колико је требало имати моралне снаге и узвишеног карактера, да се тај један, и ако врост и тако јасан, принцип наше спољне политике од Кара-Ђорђа до данас одржи. Далеко би ме одвело, кад бих хтео то да покажем на политици од Кара-Ђорђа па на овамо. Али, допустите ми само да се вратим на годину 1915 и да узмем само неке моменте, којима се та српска политика пре рата служила, па да видите, како је у извесном тренутку тешко и напорно остати веран принципима. Који су то принципи и које су те методе? — *Бити веран својим савезницима, да не сиомињем друге, и веровати у праведност и природност постављених циљева.* Али замислите се у 1915 години, за време оне Албанске Голготе, кад није било ни једне слободне стопе српске земље, колико је треба-

ло имати моралне снаге, да се одоле искушењу оне политичке вештине и примамљивим понудама својих политичких противника, и да се остане веран својим савезницима, и колико је требало имати величине карактера у ономе тренутку, кад је слабима изгледало утопијом чак и успостављање малене Србије, колико је требало имати величине карактера, да се у том тренутку верује у правичност и природност постављених циљева — уједињење свих Јужних Словена!

Зашто, господо, што је Србија имала ту моралну снагу, и имала тако чист и светао карактер, зашто је она и могла да савори овако велико дело, савршено дело, не у књижевности и уметности, него у историји, које се зове Југославија, а које нам данас изгледа тако само по себи разумљиво. Али, господо, да останем у самом експозеу, па да из извесних питања, које експозе поставља, пробам попут неке врсте маргиналија утврдити, колико има умне енергије, и колико има непоколебљиве постојаности, да се поставе и колико треба да буде тога, да се они принципи, по којима се данас управља наша спољна политика, одрже.

Друштво Народа је жива сила на коју се треба ослањати

Господо, г. Министар спољних послова нагласио је, да не може бити прецизније: ми верујемо у ауторитет Друштва Народа, ми све радимо у духу тога друштва; ми хоћемо да радимо под окриљем тога друштва. То је нагласио г. Министар данас, кад знате, да Америка није у њему, кад Јапан иступа из њега, кад Немачка иступа из њега, кад Русија није у њему, и кад неке велике силе покушавају, да га реформишу, да га готово нестане, или да не буде оно што треба да буде, а то је врховни регулатор међународног живота.

И данас, господо, треба бити изражен човек свога времена, треба имати научничку мирноћу и научничку савест, да поред свега тога човек верује да је Друштво Народа жива сила на коју се треба ослањати и да не пође клизавим путем малих

политичких вештина, које данас на берзи спољне политике у вредности скачу, а то су: политично лукавство, кабинетске сплетке, или како, чини ми се, рече г. Министар злураде интриге, спретно изигравање свога партнера, небирање сретства, тајни уговори, и чак поновно постављање тезе: права јачега.

Г. СТЕВАН ЂИРИЋ
народни посланик

Видите, господо, ако бисмо хтези да научно испитамо, да ли се наша политика налази на добром путу у овом времену кад се толико дискредитује Друштво Народа, кад она често стоји уз њега, доћи ћемо до уверења, да наша спољна политика иде добрим путем. Јер ко ће од вас да верује, да оно Друштво Народа, које је постало после оног страшног потреса као што је Светски Рат, да то Друштво Народа не може значити нову вредност у међународним односима. Јер ко познаје историју зна, да после тако страшних потреса, и мањих потреса него што је светски рат, увек су се појављивали нови начини и нове методе, које су значиле карактеристику новог времена — један такав велики потрес као што је Светски Рат, створио је Друштво Народа да буде врховни регулатор у међународним односима. И кад сте ви сведоци из дана у дан колико рационализација у привредном животу преотима маха, колико од оног, несвесног либералног система идемо ка свесном и промишљеном, може ли ко од вас бити уверен да се у спољној политици може још увек наслањати на оно примитивно схватање, када се водила спољна политика по освајачком нагону или по инстинктима империјализма, или ће доћи до дубоког уверења да и у спољној политици мора владати врховни рацио и да се у томе погледу мора ићи од несвесног према свесном и промишљеном. Господо, насупрот свих малих политичких вештина, поред Друштва Народа, или из њега проистичу нове методе, а то су: безбедност, организација мира, арбитража, самоопредељење народа и једна дивна теза, а то је да оправдане политичке тежње малих и слабих морају имати превагу

над политичким тежњама већих и јачих, ако ове проистичу само из права јачега. Господо, далеко би ме одвело да ове методе нове спољашње политике једну по једну аналишем и научно доказујем њихову оправданост, али ако само летице бацимо поглед на ма коју од њих, видећемо да није случајно на пример самоопредељење народа, да та идеја која се данас појављује није случајна, него проистиче из позитивног факта, да сви народи изграђују своју културу, да имају све више и више удела у цивилизацији, и да имају све више и више политичке зрелости да саму собом управљају.

Систем ауторитативног управљања

А тако исто и она теза да оправдане тежње малих народа морају имати предност према политичким тежњама великих, ако ове проистичу само из права јачега — и та теза није ништа друго него једна природна последица оне цивилизације на коју се цело човечанство дигло. Господо, насупрот тежњи и ових метода, створио се поред оних малих вештина које сам споменуо, створио се још и систем ауторитативног управљања појединих држава и целога света.

Шта значи тај систем? Да ли и ми правилно мислимо, господо, да је то једна јасна слабост свих оних који тај систем постављају, да ти имају средњевековни менталитет, менталитет, који и надаље сматра за потребно да гаји баш оне особине у човеку за које се модерно доба давно уверило да их треба бацити у старо гвожђе? Зар ви мислите да је једна повлашћена класа, која сматра првом и главном човечијом врлином ратоборност, да је баш та повлашћена класа, па била она царска или се звала друкчије, зар је баш та повлашћена класа позвана да управља народима и целим светом?

Видите, господо, г. Министар спољних послова све те велике и дубоке истине изразио је једном једином врло простом реченицом: *„то би значило враћати се у историју унутраг“.* Иза сваке такве реченице има велике душевне борбе; и зато ми би врло јако грешили, ако не би то опазили, и ако бисмо због тога његов експозе мање ценили. Напротив, то је његова најлепша одлика.

Господо, замислите како је тешко једноме државнику и Министру спољних послова определити се, када има да бира између појединих метода, између оних које треба да буду живе силе на које се треба ослањати, а које је тако тешко уочити, и оних које нису ништа друго него један експедијент, инструмент, да се помоћу њих обезбеди тренутна ситуација у међународном положају; и колико треба мудрости не дати се збунити и не почети пове-

ровати у те инструменте и експедиенте, него и надаље о-стати веран политици живих сила и политичкој неумољивој стварности. Објаснићу вам из експозеа једним примером да вас уверим, како је то тешко. Сматрам то тим пре потребно, што је са ове говорнице пало неколико таквих изјава са којима се не могу потпуно сложити.

Смисао Балканског пакта

Г. Министар спољних послова је казао: помоћу Балканског пакта ми хоћемо да осигурамо слободу свих балканских народа, и зато смо оставили могућност да томе пакту приђу и оне државе које га још нису потписале. Није то тако једноставно, господо! Балкански пакт као један инструмент и као један политички експедиент не сме никако долазити у контрадикцију, у противречност са

„Национална свест у Војводини је стварност на којој се може изградити сигурна будућност Југославије!“

Господо, немојте ми замерити што сам нарочито на овоме делу експозеа мало застао, али ја представљам оне крајеве на северу, на које би се евентуално ревизионистичка основа и ревизионистички план могли односити. И ја, господо, који знам, колико је нама на северу стало, да границе остану овакве какве су, кад их већ не можемо проширити да ослободимо оне који су изван тих граница, а ту жртву приносимо да бисмо очували мир, осећам потребу да са овога места кажем: ходите сви који хоћете да приђете пакту, али отворите очи пред неумољивом стварношћу.

Господо, да видите, како изгледа у северним крајевима, у Војводини та стварност. Ја желим да вас уверим да то нису празне фразе, него да је то дело велика и дубока истина која се да документовати не одјуче и прекјуче него од два века и више. Национална свест у Војводини датира од онога доба, кад је под патријархом Арсенијем Чарнојевићем српски народ прешао у ове крајеве. Има више фаза кроз које је национализам у Војводини пролазио. Ја ћу само да покажем најглавније. Већ прву борбу за народна права са аустријским двором водили су Арсеније Чарнојевић и његови наследници митрополити. Не може се пребацити нама да немамо националне свести данас кад смо већ у оно доба показали толико националне свести, да смо у интересу словенске уважљивости ухватили везу са словенском Русијом, ухватили и предали је Србији која ју је од тада стално одржавала све до светскога рата. И, господо, кад замислите ону велику културну борбу којој смо били изложени чим смо тамо прешли, нисмо имали ни једну књигу, нисмо имали дакле тога оружја културе него празним рукама смо почели борбу и постигли велике подвиге, које смо већ за тај први век учинили, онда се мора признати да је културна борба помоћу јаке националне свести доведена прво до про-

политичком стварношћу. Ако неки хоће да приђу њему, добро нам дошли, али под условом да буду свесни тога да се евентуални њихови идеали који су можда уперени на то, да повећају своју државу, никако не могу сложити са нашом политиком, која иде за консолидацијом на Балкану, и да се такве њихове аспирације на Балкану — с обзиром на њихове методе могао бих их назвати и конспирацијама — да се такве аспирације не могу сложити са нашом политиком која иде на то да обезбеди уговоре о миру и тиме организира мир и поредак.

Сви који хоће да приђу томе пакту, том инструменту, безусловно је потребно да отворе очи пред неумољивом стварношћу а то је да су границе наше државе одређене и да се оне не могу мењати.

лазне победе, а после ми смо били кадри да оснујемо наше школе каарловачку и новосадску гимназију, које и данас постоје и које су зато значиле дефинитивну победу у тој тешкој културној борби.

Улога Војводине у Карађорђевој устанку

Али поштовано господо, у оном дивном тренутку кад је Велики Вожд Карађорђе ди-гао устанак, какав је он одраз учинио на националну свест Војводине? У томе тренутку, господо, митрополит Стратимировић који је стајао на челу наше цркве, постаје први дипломата српског устанка, бачки владика даје први топ Србима, који су се дигли на оружје и непобитна је историјска чињеница она, што се учи у школским књигама да су Срби из Војводине сугерирали браћи у Србији, који су прво замислили устанак само као ослобођење од дахија, да то треба да буде ослобођење Србије и целог српског народа.

Од тога доба ичевши, а први је био наш велики Доситије, највећи Војвођанин кога смо ми дали, почели су многи из ових крајева да прилазе мајци Србији видећи да је она српски Пијемонт и да има да изврши улогу уједињења и слободе. И од Доситије па све до дана светскога рата, сви су они долазили мајци Србији да јој ставе своје снаге на располагање да сврши велико дело, за које је била одређена. Нећу рећи све те људе јер бих морао извести готово целу културну историју, али је родољубље било у тим људима тако велико да је и српска химна „Боже правде, ти што спасе“ и т. д. изникла из једнога војвођанскога срца. Том заједничком раду има се захва-лити да је убрзо сарадња између Срба преко и Србијанаца могла да се врши и на нашем терену. Син великога Вожда, Кнез Александар Карађорђевић послао је у 1848 војводу Книћанина да се раме уз раме бори за српску слободу, како је она онда замисљена. Та заједничка

борба Србијанаца код нас имала је огроман значај, више но што се то обично мисли. Јер, погледајте, не историјски како смо навикли да гледамо, него онако као да ми живимо у њима и сетимо се ко је био српски омладинац у овим данима. Тада је био као млад човек Јован Ђорђевић, који је написао српску химну, и тај заједнички рад можда га је и надахнуо да напише српску химну, тада је био као младић од 18 година Светозар Милетић, који је видео заједнички рад Кнеза Александра Карађорђевића и Рајачића, тада је Змај написао као младић од 16 година своју прву песму и тада је био наш познати Полит-Десанчић његов вршњак. Није чудо кад су ти људи у оно доба били сведоци у Војводини заједничкога рада са Србијанцима, да су тако стварно осећали наше уједињење са Србијом да се ми онда данас готово осећамо збуњени како је било могуће да се после толиких осећања конкретног јединства са Србијом, пола века и можда још и више морало чекати да се та велика идеја заиста и сасвим оствари.

Национална свест Војводине

Господо, како је у то доба изгледала национална свест у то доба кад су као млади људи били Ђорђевић, Змај, Полит-Десанчић и стари бард Стеван Каћански, није потребно да вам кажем. Истина је да, осим косовске бишке ниједан политички догађај није изазивао толико одушевљења као што је у то доба изазивала политичка у Војводини, јер су ти песници умели да даду израза политичким старењацима онако како је народна поезија умела да да израза у косовској епике великој трагедији српског народа, коју је овај тада доживео.

А кад тако схватите ту ствар онда је јасно да је национална свест у Војводини тада била тако будна и да та политика која је базирана на тој националној свести, управо није ни била политика у профаном значењу саме те речи, него то је била народна религија, религија која је ишла затим да се ујединимо са свом браћом Србима и јужним Словенима. И баш зато што је била то религија, била је кадра да створи ону лепоту у уметности и књижевности, какву је непосредно пред наше ослобођење и уједињење могао да створи само велики геније Мештровић, када је у свом „Веснику победе“ наговестио ослобођење и уједињење.

Од Змаја, Милетића, Поли-та прешао је дух на нас који данас са овог светог места из слободне Народне скупштине можемо да говоримо. Милетић, Змај, Полит, то је наше детињство то је наша младост. Ми смо их видели и не треба да говорим о тим личним доживљајима, допустите само да вам једно споменем чега се још сећам из детињства, док је Милетић живео у Новом Саду, када смо ми деца имали једну једину прилику да га видимо. У то доба Милетић је већ живео у полутами свога великога ума и имао је један трагичан гест који је врло често понављао, а то је као да стресе

окове са својих руку. Кажу, господо, да му је то остало од оног тренутка кад су га једне ноћи као велездајника изненадно пробудили и бацили у тамницу. Велике патње оставиле су трага у том трагичном гесту, у стресању окова. И ми деца, који смо то видели, ми смо баш то упамтили и за своје родољубље и за своју националну свест имамо да захвалимо не само својим добрим учитељима и књигама, јер родољубље нисмо само из књига учили, него највише у том очајном гесту нашег великог Светозара Милетића који је још у полутами свог великог ума учио: Стресите окове!

Али ми смо доживели још нешто у нашем детињству, не само славна дела наших великана, него наше детињство зна и за ону тешку сурову политику која је ишла за однарођивањем, а која је кулминирала у оном Апоњијевом закону којим је народностима била спречена употреба матерњих језика чак и у основним школама. Па, господо, ако погледате на Војводину ако погледате како изгледа та неумољива стварност чак можемо себи дозволити тај луксуз да гледамо и кроз призмину националних мањина, па кад упоредимо сурову политику коју је водила Мађарска према нама са оним како ми либерално и човечански поступамо према националним мањинама, онда ми имамо право да кажемо да је на нашој стани правда и човечност. Према томе, господо народни посланици, кад је Народно веће у Новом Саду донело одлуку да се уједини са Србијом, није то била тренутна слика тренутног расположења, него је то била последња тачка стремљења два века, јер се два века чекало на тај свечан тренутак да добијемо лепшу будућност, слободну будућност у оквиру и границама једне велике и моћне Југославије.

О онима који су били малодушни

Непосредно пред светски рат било је слабих духова било је малодушних, било је песимиста који су чак и српску генерацију која је у то доба улазила у живот, каљали, омаловажавали и ниподаштавали. Говорили су: зар та генерација да освети Косово? говорили су да је та генерација обузета кварежом западњаштва, говорили су чак да та генерација није достојна своје историје. Један песник, Милан Ракић у стилу је да га овде споменемо, јер је он, у исто време и угледан наш дипломата, одговорио је тим људима и визионарски предвидео, да је та генерација не само достојна своје историје, него доцнији догађаји дали су му толико за право да је она створила и тако величанствена дела каква не познаје историја свих наших племена од почетка па до данас. Не знам зашто је у последње време обичај тако исто омаловажавати и ниподаштавати и националну свест у Војводини. Али на све то Војводина може мирне савести и ведра чела одговорити са дубоким уверењем да ће јој ишорија дати за право, речима овога песника. Па нека их нека сви чују који твр-

де да Војвођанин није националан, нека их чују и запамте:

Добра земља моја, лану! Во те воли
Данас, тај те воли, јер зна да си мати,
Јер пре нас ни поља ни вршеви голи
Не могуће нином свесну љубав дати.
И данас над дође до последњег боја,
Незарен старог ореола сјајем,
Ја ћу дати живот, отаџбину моја,
Знајући шта дајем и зашто га дајем!

У овој песми је песник нарочито истакао ову свесну љубав према отаџбини коју само високо културни човек може имати. И заиста ако ико, то Војвођанин зна, зашто ће дати живот за ову отаџбину. Политика Србије није била освајачка политика; Србија је имала сама да поднесе велике жртве да би остварила народне идеале, а нашег живота се то тичало. И допустите ми да вам у овом узбуђењу кажем једну реч која се само у молитви спомиње: нашега ради спасења Србија је подвела те жртве и данас ако би дошло до какве опасности због којикаких ревизионистичких планова, разумите зашта

кажем да је сваки Војвођанин нарочито свестан љубави према отаџбини и свестан ће бити зашто свој живот даје. Господо народни посланици, кад је та национална свест у Војводини била тако будна кроз два века, онда док смо живели на шућем тлу под шућим сунцем, ко сме сумњати да је она слабија данас кад живимо у својој рођеној отаџбини? Природно је да је она свежија и бујнија данас него икад, јер уз сва лепа она осећања која смо имали према своме народу, сада смо придружили два врло племенита осећања више, а то су дубоки пијетет према жртвама које су учињене да будемо ослобођени и бескрајна захвалност према ономе који је био на челу кад смо ослобођени, а то је према Краљу Петру и Његовој Династији.

Уз та два дивна осећања са којима смо обогачени, ја могу мирне савести одмах рећи, да је национална свест у Војводини једна стварност на којој може зидаати и изградити сигурну будућност Југославије.

НОВИ САД БЕЗ СВОГА „МЕЗИМЧЕТА“

Шест година чекања

Када ће се приступити изградњи позоришта у Новом Саду?

У рану зору 23 јануара 1928, у три часа и 49 минута злокобан одјек звона са садање Банске управе и са свих новосадских цркава трагао је блажене Новосађане из сна. Незнајући у први мах шта та звоњава значи, Новосађани су постепено излазили из својих домова и као под неком сугестијом одлазили према центру града где је у том моменту беснео један дотле незапамћен пожар. Горела је зграда Народног позоришта коју је велики народни добротвор Лаза Дунђерски подигао 1892 на имању у дворшћу садањег хотела „Краљице Марије“, јер су тадањи властодршци страховали и од зграде у којој се говори, мисли и осећа српски. Сцена на којој су некада доживљавали незапамћене триумфе покојна Милка Марковић и Коча Васиљевић и на којој је издахнуо, као некада Молијер, стари чика Пера Добриновић, — да споменем само покојнике које сам лично знао — отишла је у прах и pepeo. Храм богиње Талије оностраног Српства нестао је тога часа са лица земље а његови службеници већ шест година немају свога светишта.

Одмах после пожара зграде г. Др Стеван Адамовић, адвокат тадањи градски одборник поднео је Градском Начелнику претставку у којој је тражио, као велики пријатељ позоришне уметности, да се из такса са забава које су тада 1928 год. износиле 2,639.090 динара као и из фонда за забаве у износу од 587.700 динара и помоћу једног зајма од 5.006.000 дин. дакле свега 8,226.790 динара приступи што пре изградњи нове позоришне зграде и тиме још тада покренуо ово важно питање. Г. Др Адамовић предложио је да се изабере и један одбор од осам лица коме ће

се претставка поверити на студију. Ту се почело и — стало.

За последњих шест година фонд од забава је порастао без сваке сумње јер су се таксе за забаве у корист позоришта стално убирале. Његова висина на завршетку 1932 године износила је 6,336.745.83 динара сада, по рачуну г. Др. Стевана Адамовића износи око 7,5 милиона.

То су чињенице. Фонд постоји. Постоји такође и једна велика жеља у Новосадском грађанству да бар после шест година дође до свога сталног позоришта. Новосађани су жељни свога позоришта. О томе сведочи прошло гостовање трупе за Српско народно позориште, које је уживало неподелене симпатије свих Новосађана, чије су претставе биле увек, за све време двомесечног гостовања одлично посећене и чије се гостовање овде завршило са великим суфицитом.

За ускршњи број „Новог Сада“, водио сам једну анкету у новосадском грађанству, замоливши пријатеље позоришта да ми о потреби изградње позоришне зграде изложе своје гледиште. О томе питању говорио сам са председницима Друштва за Српско народно позориште, ранијим и садањим. Обратио сам се такође и садањем секретару г. Жарку Васиљевићу, као и по једном претставнику глуме и публике. Њихове одговоре износим без измена.

ПРЕТСЕДНИЦИ ГОВОРЕ...

„Нови Сад осећа потребу једног сталног позоришта“

Г. Др Бранко Петровић, генерални секретар Новосадске продуктне и ефектне Берзе који је био на положају претседника Друштва за Српско

народно позориште од 1924 до 1928 године, изјавио ми је следеће:

„Питање подизања позоришне зграде у Новом Саду стоји отворено већ пуних седам година. Град располаже у ту сврху већ и са извесним капиталом од више милиона динара, која главница, — по мом мишљењу, — није још ни из далека довољна да се сагради позориште у оним димензијама и стилу, како је то својевремено замишљено. Времена су се, међутим, знатно променила и подизање позоришне зграде треба данас гледати другим очима. Ми видимо да чисто драмска позоришта преживљују судбоносне часове у свим великим културним центрима Европе. Једно позориште за другим затвара своја врата да уступи место јефтинијем и популарнијем тонфилму.

Но, и поред свега тога, Нови Сад осећа потребу једног сталног позоришта и ако оно не би морало играти преко целе године већ само неколико месеци у години. Нови Сад располаже данас једним великим бројем интелектуалаца, нарочито чиновника, који сви воле позоришну уметност и који су за последње две године дана својом посетом позоришних претстава доказали како високо цене нашу драмску уметност.

Међутим, и поред тога, посве озбиљно се поставља питање да ли је потребно да Нови Сад подигне своју властиту позоришну зграду?

По моме мишљењу то није потребно. Зграда треба да стаје, према постојећем пројекту, петнаест милиона динара. Град располаже само са половином те своте и велико је питање када ће моћи да дође до потребне суме, нарочито ако садашња привредна криза буде још дуже времена потрајала. Држим да би много целесходније било, када би град своту, којом располаже а која износи око пет милиона динара ставио на расположење Соколском друштву које подиже свој културни дом, с тим да обавезе то друштво да у том дому а у позоришне сврхе мора конструисати једну поворишну салу, која би одговарала свим потребама савремене позоришне технике. Питање позоришне зграде било би тиме већ сада решено а постигао би се и један други циљ: наиме, да се дође до једне у сваком погледу репрезентативне зграде у Новом Саду, која би уједно могла бити и средиште свију културних установа града Новог Сада.

Држим да ће се с овим мишљењем сложити и многи Новосађани којима лежи на срцу правилно решење овога питања“.

„Питање позоришта решиће се чим на њега дође ред“...

Градначелника г. Др Бранислава Бороту, који је био такође претседник Друштва за Српско народно позориште умолио сам исто да ми изложи своје гледиште по овом питању, јер сам знао да је ових дана Управа Д за с. н. п. поднела претставку за што хитнију изградњу позоришне зграде, у-

зевши на себе иницијативу за њено подизање. Господин Градски Начелник био је необично обазрив и на моја питања о претставци, изградњи позоришта и суми са којом се у ту сврху располаже, одговорио следеће:

„Питање подизања позоришне зграде спада у надлежност градског одбора. Градски одбор решаваће и о претставци Друштва чим иста дође на ред. Како? Говорити унапред значило би истрчавати пред руду, прејудиицирати ствар. Док сам ја био на положају претседника тога друштва то питање није било покретано. Колико се сећам град се 1931 године обратио Банској управи са молбом да део суме који недостаје за изградњу позоришта добије у форми бескалатног зајма“...

„Зидање зграде је потребно“...

Г. Др Радушко Илијћ, адвокат, садањи претседник Друштва за српско народно позориште, које је на себе преузело иницијативу да ургира зидање позоришта, баш је играо једну брзопотезну партију кад сам га замолио за мишљење. Заузет такође и шаховским комбинацијама, г. Др Илијћ био је концизан:

„У круговима нашега друштва сматра се како би се са седам милиона могла подићи позоришна зграда. Лично ја сматрам да је та сума довољна. Толико новца и има. Зидање зграде је потребно. Примећујем да се ова позоришна сезона у Новом Саду завршила, први пут после ослобођења, са великим суфицитом. То је уосталом и разумљиво. Ниво наших глумаца је висок. Шта би тек било када бисмо имали прави стални театар? У њему би се приређивали и концерти кад трупа није у Новом Саду. Зграда би стално носила корист“.

СЕКРЕТАР ГОВОРИ...

„Нови Сад мора и треба да има позориште“

Г. Жарко Васиљевић, књижевник и секретар Друштва за Српско народно позориште баш је подносио претставку Друштва Градском начелнику када сам га замолио у салону Градског Начелства да ми изложи своје гледиште.

„Баш сада подносим претставку Д за с. н. п. Господину Градначелнику. У њој се износи наша жеља да се изградњи позоришне зграде приступи што пре. Чим се зграда подигне, позориште би могло остати овде 5—6 месеци. Стално засада не може бити, јер Нови Сад не може издржати годину дана. Осим тога оно има и свој национални задатак. Ми са провинцијом морамо одржавати контакт, да би позориште што успешније вршило своју националну и културну мисију.

Што се тиче Новог Сада, културне потребе Новог Сада су порасле и позориште, као један од најглавнијих културних фактора мора и треба да буде овде, тим пре што фонд за изградњу позоришта постоји. Тај фонд је довољан по моме мишљењу, јер је данас радна сна-

га много јефтинија него овда када је фонд основан.

Напомињем само да је у своје време Нови Сад имао и оперету и оперу за време господина Коњовића.

Кад је ове зиме после тако успешне сезоне наша трупа одлазила, многи су, као што Вам је познато, зажалили“.

ГЛУМАЦ ГОВОРИ...

„Грехота је да Нови Сад нема позоришта“...

Управник трупе друштва за Српско народно позориште г. Риста Спиридоновић, налази се тренутно у Новом Саду, после успешне турније трупе у Србобрану, Суботици и Новом Врбасу. Он говори искрено:

„Грехота је и штета да Нови Сад, који са Петроварадином има око 70.000 душа нема свог сталног позоришта. Новосађани и по свом културном нивоу и по својем интересовању за позориште не смеју бити без позоришне зграде“...

ГЛАС ИЗ ПУБЛИКЕ...

„Conditio sine qua non“...

Судију г. Др. Александра Гавелу, познатог новосадског љубитеља позоришне уметности, затекао сам са једним предметом у руци, пред судском дво-

равом — непосредно пред расправу. Хитајући на дужност, он ми је рекао:

„То је питање о којем не треба много дискутовати. Зграда за театар је *conditio sine qua non* за развој позоришне уметности у овим крајевима. Чујем да је финансијска база у главном осигурана. Кад зграда дође под кров, може се рачунати и на евентуалне прилоге у колико сама сума са којом се располаже није довољна. Сваки ће радо дати свој обол. Зграда би служила не само за претставе већ и за друге културне и свечане приредбе. Тако је и у другим нашим већим културним центрима“...

Док новосадски интелектуалци овако говоре, дотле земљиште између зграде Црвеног Крста и Здравственог Дома стоји пусто, ограђено бодљикавом жицом. На њему расте коров а у сунчане дане пролазници застају пред њим и говоре: „Ето, овде треба да се подигне позориште“. Када? То зависи од благочестивих хришћана, новосадских житеља, који ће о Васкрсу моћи о томе да размисљају...

Светозар Динчић.

Организовање реона Омладинске Организације Југословенске Националне Странке у Новом Саду

После дефинитивног конституисања централног управног одбора Омладинске Организације Ј. Н. С. у Новом Саду, прешло се на даљи рад око потпуног формирања рада саме организације, чији је програм иначе постављен на широку основу. О начину извођења самог програма, о Ј. Н. С. с обзиром на позитивне резултате, било је речи и живе дискусије, на наредним седницама организације, и по свим овим конкретним питањима, дошло је до једногласности од стране чланова управног одбора. Донето је једно решење, по коме се има у најкраћем року приступити организовању реона, т. ј. пододбора организације, кроз које ће цео рад пролазити и као такав бити у сталном контакту са радом главног управног одбора саме омладинске организације. Дискусија је по овим питањима текла у следећем правцу: један продуктиван рад, а специјално се притом мислило на овај рад у партијској организацији, — да би имао свога замаха и да би бележио потезове у правцу апсолутне активности, мора бити компактан и стабилан. Омладинска Организација Југословенске Националне Странке у Новом Саду, бележи веома леп број својих чланова. Но поред тог момента: квантитета чланова, са којим иста диспонира, не сме се превидети и мимолетни момент: квалитет. Наиме — ту долази у обзир: јака, здрава и будна национална свест омладинаца, за конструктивним радом на пољу државног и националног живота. То расположење не сме ослабити и бити доведено у стање апатије, услед разних деструктивних утицаја, поглавито на политичком терену, а у вези саме борбе и настоја-

вања у правцу чувања народног јединства и државне целине.

То је гесло прихватила једнодушно новосадска омладина — Југословенске Националне Странке, на дан свог општег формирања, и узела као своју оријентацију у свом политичком раду и учешћу у политичком животу, као секција наше велике државотворне Југословенске Националне Странке. Такав рад у новосадској омладинској организацији не сме бити распарчан, неповезан, напротив, концентрисан и стабилан. У ту сврху се и организују и реони, јер једино на тај начин, мало пре цитиран рад, — може бити жив и имати свога континуитета, ако се првобитно групише по реонима, и има потребног контакта са централним одбором омладинске организације Ј. Н. С.

У вези организовања реона, редовно се одржавају конференције акционих одбора, на којима се третирају сва односећа се питања, и сондира терен за главни рад, који има да почне у што краћем времену. Изабрано је у самом Новом Саду пет акционих одбора, који су добили и добијају све потребне инструкције за те припремне радње око дефинитивног организовања реона, односно главне скупштине дотичног кварта. Овом приликом, никако се не може прећи преко једног главног момента, који у целом овом послу игра главну улогу, и на који се слободно може указати као важан фактор у развоју сваке даље акције и активности самих тих реона: наиме, велико разумевање омладине за политички рад и широки елан у односу према том раду. Ти фактори много значе у политичком раду и животу омладинске организа-

ције Југословенске Националне Странке у Новом Саду.

У току прошлог месеца, организован је омладински реон у Петроварадину-Мајуру, где живи чисто хрватски елемент нашег народа, а које место чини саставни део града Новог Сада. Приликом овог организовања, дошло је до спонтаних манифестација Њ. В. Краљу, идеологији Југословенске Националне Странке, државној целини и народном јединству. До потпуног изражаја, — омладин-

ци Хрвати, сакупљени том приликом у веома лепом броју, — дали су маха својој здравој националној свести, и показали пуног смисла за вођење једне политике и реализовања програма, у духу и по интенцијама наше велике Југословенске Националне Странке, која је у својој раду поставила главне постулате: чување народног јединства и спречавање сваког утицаја, који би ишао за уништавањем државне целине.

Светислав Секулић.

СА ЈЕДНОГ ЗНАЧАЈНОГ ЈУБИЛЕЈА

Десет година прегалаштва Задруге Срба привредника у Новом Саду

Двадесет петог марта ове године била је једна значајна прослава у оквиру годишње скупштине Задруге Срба привредника у Новом Саду. Тога дана прослављен је десетогодишњи рад ове корисне установе. Занимљиво и симпатично је било видети старе Србе привреднике из генерације покојног Владимира Матијевића и младе, послератне генерације, који су се састали да решавају о својим питањима. Између „стари“ и „млади“ овде није долазило до несугласица као што је иначе обичај. Сви су били једнодушни и поносни што прослављају један леп успех којем су сами највише допринели.

Када је г. Милош Ралетић, трговац и претседник Задруге Срба привредника читао поздравни телеграм упућен Њ. В. Краљу а такође и када је г. Тихомир Матић, изасланик Господина Министра Трговине и Индустрије некадашњи питомец „Привредника“ прочитао Указ Њ. В. Краља којим су сви чланови управе Задруге одликовани највишим одликовањима настале су бурне овације Њ. В. Краљу и Његовом узвишеном Дому. И ту се видело колику љубав Свога народа ужива наш Узвишени Владар, који тако високо цени прегалаштво свога народа.

Није ово била једна прослава локалног значаја. Далеко више. На њој се манифестовала воља и сложан рад на ширењу свести за штедњу и за помагање предузимљивих, младих, стваралачких сила. Скупштини су присуствовали поред изасланика Господина Министра Трговине и Индустрије г. Тихомира Матића и г. Велимир Вујић, начелник Трговинског одељења Банске управе, затим претседник Савеза Задруге Срба привредника г. Милан Мих. Стефановић, г. Аврам Филиповић, претставници Задруге Срба привредника из Београда, г.г. Зрнић и Угљешин, претставници Задруге Срба привредника из Земуна, уредник „Привредника“ г. Ђура Терзић, претставник Задруге Срба привредника из Сомбора г. Коста Панић и велики број Новосађана.

У свом говору г. Лаза Ковачевић, прокурор Српске Банке и члан управе Задруге нагласио је да је Задруга пре десет година почела са скромним сред-

ствима али да је ипак стално показивала све већи напредак којем су допринели не само чланови управе већ и много већој мери сами задругари, који су часно и поштено вршили своју задругарску дужност. Као стручњак додирнуо је и једно болно место наше привреде, — питање националног капитала, нагласивши да се његово стварање може постићи једино путем задружног делања. Да ли се с тим слажу сви Новосађани?

Када је стари борац г. Ђура Терзић, уредник „Привредника“, старина седих власи, пун искуства пропагатора и виталности младића, узео, као најстарији, — можда и најзаслужнији, реч, сала се претворила у ухо. Он је у једном значајном говору истакао важност организовања „малих људи помоћу малих средстава“ и честитао десет година рада, успеха и прегнућа. Затим је, обраћајући се младима и најмлађима, који ће дочекати и прославу педесетогодишњице, упутио ових неколико савета: „прођите Новим Садам и читајте фирме. Многом чему ћете се научити. Ваши старији а и Ви сами схватићете да то значи: пренимо се, очувајмо национални карактер, некадашње Српске Атине, Матице оностраног Српства, Југословенског Новог Сада. Од стране не Срба прети Вам туђ капитал. Ослободите га се. Здружите се. Победите га!“... На крају говора сала се проламала од спонтаног аплауза.

Хоће ли бар млађи примити срцу овај савет?

Сви говорници, гости као и домаћини, углавном они који су сами себе стварали, са својих десет вредних прстију стварали егзистенцију и разграњавали посао, нагласили су потребу задружне солидарности и прегалачког рада. Пошто су, говорили из искуства, верујемо да оно вреди много златника. Јер, по једном научнику „искуство из књига вреди динар, искуство другог сребрњак а лично искуство златник“. Слушаоци су имали прилике да приме много лепих сребрњака које ће, уверени смо, претворити у златнике... Сведин.

ДАЛИ ЗНАТЕ,
ДА КЊИЖАРА
„СЛАВИЈА“
ИМА СВЕ САВРЕМЕНЕ КЊИГЕ?

ИЗ ДАНА У ДАН СЕ БОЉЕ ОСЕЉАМ

Био ти стар или млад, дебео или мршав, велик или мален, рогашка (ројчка) слатина ће те освежити и окрепити. Зато разумно ради свако, ко рогашку (ројчку) слатину пије редовно сваки дан!

Сретне Ускршње празнике желе својим муштеријама:

Уредништво и Администрација
„НОВИ САД“
Краља Петра улица број 3.

„ДУБРАВКА“

Бласник Богдан Н. Стефановић
Нови Сад, Темеринска улица 14

РАДЕ БУБАЊ

трговине шпецераја и деликатеса
Нови Сад
Његошева 19 и Вилсонов трг 2

Трговина ципела

„ХУМАНИК“
Нови Сад, Краља Петра ул. 11.

БИФЕ

ШПИЛЕР ЛЕНЦИ
Нови Сад, Католичка порта

ХОТЕЛ „КРАЉИЦА МАРИЈА“
Нови Сад, Трг Ослобођења

„ТРИКОТАЖА“

Радован Чонкић
Нови Сад, Краља Петра ул. 3

ГРАНД ХОТЕЛ „СЛОБОДА“
Д. Д.
Нови Сад, Трг Ослобођења

Генерални заступник Ауторских права за Дунавску бановину
ЈОВАН РАШИЋ
Нови Сад, бивши Рибљи трг.

ЈОВАН МИЛОШЕВИЋ

бифе „Бановина“ Нови Сад
Булевар Краљице Марије

Месарска и кобасичарска радња
МАРТИН РОБЕРТ И СИН
Нови Сад, Краља Петра ул. 30.

Пивница „Гамбријус“

ПЕТАР ЈАНЧЕНИЋ
Нови Сад, Његошева улица 2.

ЛАЈОШ ЛУСТИГ

банкарска радња
Нови Сад, Кр. Александра 13

МОР ФАРКАШ

кројач
Нови Сад, Краља Петра ул. 27

„АУТОКАР“

трговина аутомобилских делова
Нови Сад, Трифковићев трг 5

МАРА ГРЧИЋ

модес
Нови Сад, Католичка порта 3.
Телефон: 30-21.

ШАНДОР ФЕЛДВАРИ

чишћење белог рубља
Нови Сад, Краља Петра ул. 6.

Градска плинара, Нови Сад

ТЕЛЕФОН 25—42

ТЕЛЕФОН 25—42

УПОТРЕБИТЕ У КУЋАНСТВУ

ПЛИН

јер радите чисто, брво и јевтино
ПЛИНСКИ КОКС ЈЕ НАЈБОЉЕ ГОРИВО.

Изврш. Бр. 412/1932

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу § 102 зак. чл. 60 из 1881 год. објављује, да ће услед решења среског суда у Н. Саду донесеног под бројем 7103/932 у корист тражиоца извршења Румпф Аутона из Новог Сада (кога заступа др. Радосављевић адв.) против извршеника из Н. Сада за наплату 4513.50 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. 11028/932 и процењене на динара 17100+21100 и то: кухњи и гостионски намештај.

Јавна ће се дражба одржати на дан 11 априла 1934 у 10 сати пре подне у Новом Саду Трг Књегине Зорке 15.

Нови Сад, 20 марта 1934.

ВОЈИСЛАВ ВИГ
судски извршитељ

Изврш. Бр. 528/1933

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60 из 1881 г. објављује, да ће услед решења среског суда у Н. Саду, донесеног под бројем 13075/932 у корист тражиоца извршења фирме Цинк Петар и Ком. (кога заступа др. Кекс) против извршеника из Пашићева за наплату 2174 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. 13075/932 и процењене на 7250 и то: кафански и собни намештај, апарат за пиво, коњ и свиње.

Јавна ће се дражба одржати на дан 11 априла 1934 у 3 сата по подне у Пашићеву, Краља Петра ул. бр. 53 у стану и у биртији овршеника и у 4^{1/2} сата по подне на салашу овршеника.

Нови Сад, 7 марта 1934.

ОРЛОВ АЛЕКСАНДАР
судски извршитељ

Извршни број 57/1934.

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60. 1881. објављује, да ће услед решења среског суда у Новом Саду, донесеног под бројем II. 3672/933, у корист тражиоца извршења М. Томљеновић графичарско струковни завод Колограф из Загреба (кога заступа др. Лауровић адвокат) против извршеника из Новог Сада за наплату 6035 дина-

ра главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. И. 365/1934 и процењене на динара 11890 и то: канцел. намештај, 1 каса, писаће машине, једна машина за вред. папире.

Јавна ће се дражба одржати на дан 13 априла 1934 у 10 сати пре подне у Новом Саду, Бана Дуњића ул. 10.

Нови Сад, 11 марта 1934.

БОЖА НИКОЛИЋ
судски извршитељ

Изврш. Бр. 781/1934.

Објава о јавној дражби.

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. LX. 1881. објављује, да ће услед решења среског суда у Н. Саду донесеног под бројем Мен. Бр. 62/1934 у корист тражиоца извршења Прве Велике бечкеречке творнице сапуна, свећа и парфимерије „Луксол“ из Великог Бечкереча (кога заступа Бењак А. Бранко адвокат из Н. Сада) против извршеника за наплату 1200 и 1011.25 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. Ад. III. I. 112 и 598/1934 и процењене на динара 8000 и 5000 и то: намештај радње, парфимеријска и тозлет роба.

Јавна ће се дражба одржати на дан 17 априла 1934 год. у 9 сати пре подне у Н. Саду у радњи овршена Краља Александра улица бр. 16.

Нови Сад, 30 марта 1934.

Јован Б. Станковић
судски извршитељ

Изврш. Бр. 214/1932

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60 из 1881 објављује, да ће услед решења среског суда у Н. Саду донесеног под бројем 4716/932 у корист тражиоца извршења Шоман и Бауер из Н. Сада (кога заступа др. Адамовић адвокат) против извршеника из Н. Сада за наплату 6362 дин. главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. 5750/932 и процењене на динара 23200 и то: гостионски намештај, радио, апарат за пиво, патент каса, вертхајм каса и т. д.

Јавна ће се дражба одржати на дан 13 априла 1934 г. у 11 сати пре подне у Новом Саду Трг Књегине Зорке 15.

Нови Сад, 17 марта 1934.

ВОЈИСЛАВ ВИГ
судски извршитељ

Извршни број 34/1934.

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. 60. 1881. објављује да ће услед решења Среског Суда у Новом Саду, донесеног под бројем Ад. I. б. П. 1113/1933, у корист тражиоца извршења Јована С. Јегдић адвоката из Новог Сада (кога заступа Јегдић С. Јован адвокат из Новог Сада) против извршеника из Нове Шове за наплату 2645 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бројем Гн. Ад. II. I. бр. 270/1934 и процењене на динара 7750 и то: грамофон, диван, коњски сарсам, пушка ловачка и коњи.

Јавна ће се дражба одржати на дан 16 априла 1934 у 3 сата после подне у Нове Шове у кући овршеника Престолонаследника ул. бр. 41.

Нови Сад, 27 марта 1934.

Јован Б. Станковић
судски извршитељ

Извршни број 338/1933

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. 60. 1881. објављује, да ће услед решења среског суда у Н. Саду, донесеног под бројем 1288/933 у корист тражиоца извршења Алтерно Реле из Н. Сада (кога заступа Ј. Кекс адв.) против извршеника из Новог Сада за наплату 760 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. 1288/933 и процењене на динара 9000, и то: покућство и 1 радио апарат.

Јавна ће се дражба одржати на дан 11 априла 1934 у 10 сати пре подне у Новом Саду, Железничка ул. 13

Нови Сад, 10 марта 1934.

БОЖА НИКОЛИЋ
судски извршитељ

Извршни Број 272/1933.

Објава о јавној дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102. зак. чл. 60. 1881. објављује, да ће услед решења среског суда у Новом Саду донесеног под бројем 1673 из 1933, у корист тражиоца извршења Темеринска Штедисица д. д. из Темерина (кога заступа др. Вајс адв. из Темерина) против извршеника из Темерина за наплату 2350 дин. главнице и припадака на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари пописане у записнику о пленидби под бр. Гн. II. И. 1063/33 и процењене на динара 7300 и то: 1 ветрењача, сламе, жата, коњ, покућство.

Јавна ће се дражба одржати на дан 12 априла 1934 г. у 12 сати у Темерину.

Нови Сад, 10 априла 1934.

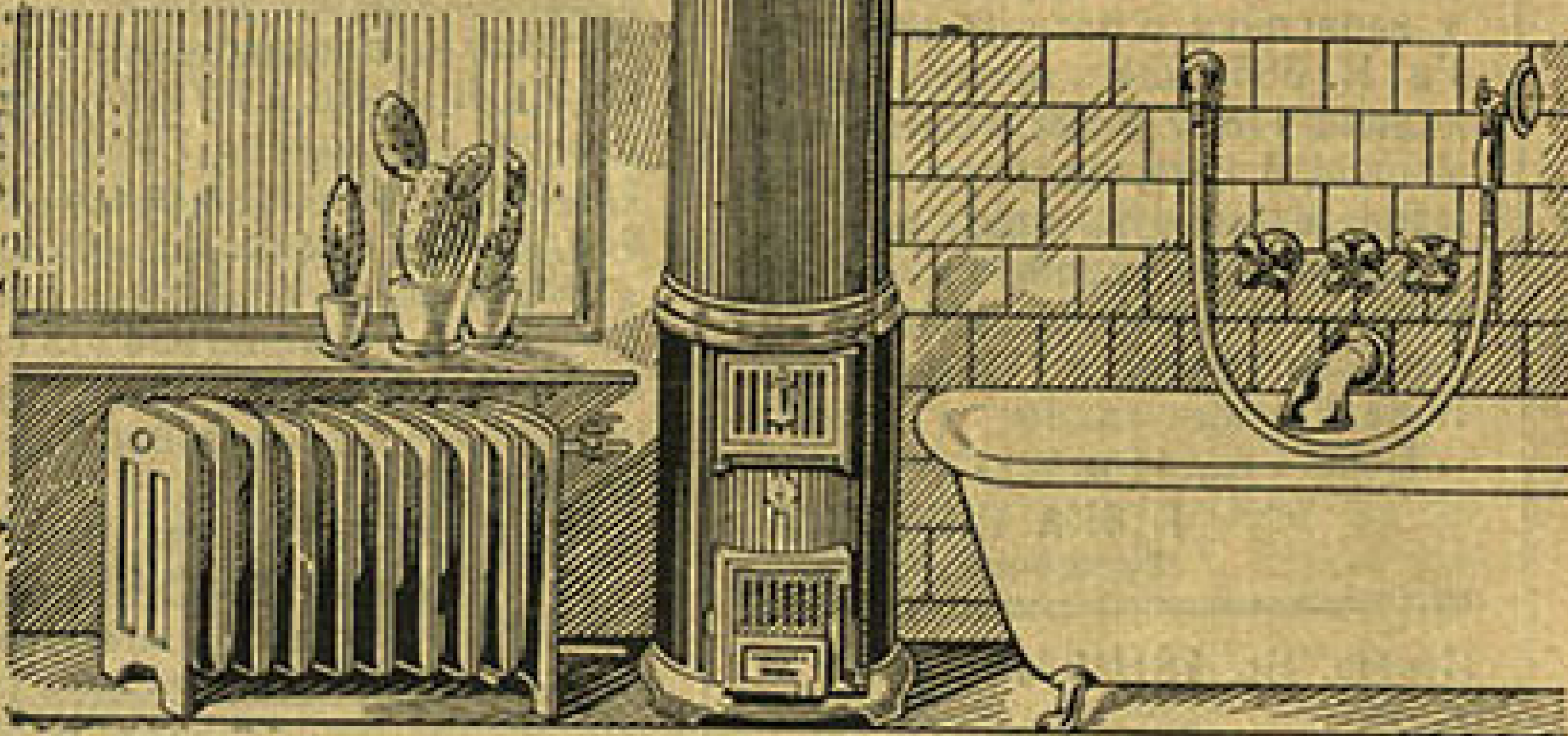
БОЖА НИКОЛИЋ
судски извршитељ

Штампарња Душан Чампраг и Друг
Нови Сад, Краља Петра улица 3.

Четврта Међународна изложба приплодне стокe у Новом Саду

50% попуст на жељезницама од 14 до 17 априла 1934 год. 50% попуст на жељезницама
Легитимације се имају у напред набавити код Управе изложбе Н. Сад или код „Путника“, исте се добијају бесплатно.

ТЕРМОФИХ
ПАТЕНТИРАНА ПЕЋ
греје Ваш цели стан
даје топлу воду за 5 минута

Проспекте на захтев шаље:

„ГРАЈНИЦ“
индустрија и трговина гвозђа
Д. Д. — НОВИ САД

ВЕЛИКИ ИЗБОР!

ВЕЛИКИ ИЗБОР!

Astoria

Краља Петра ул. бр. 25. НОВИ САД. Краља Петра ул. бр. 25.
Стигле су пролетње ципеле уз најповољније цене

Хотел Краљица Марија Н. Сад

Луксузни хотел у центру града. Кафана-Ресторација.
Одлична домаћа и француска кухиња. Домаћа
и иноземна пића. — Цена је врло умерена.

Мени: Динара 15.—

Дневни пансион: доручак (кафа са маслом или џемом
и пецивом), ручак и вечера по јеловнику Дин. 35.—
Комплетан дневни пансион (са собом)

Динара 80.—

ПЛАЦЕВИ НА ПРОДАЈУ

Грађанско Стрелачко друштво у Новом Саду продаваће своје
плацеве путем јавне лицитације на дан 15 априла 1934 године у 9 и по
часова пре подне. — Услови лицитације као и планови могу се видети
у стрељани Футошки пут број 77, као и у стрељачкој канцеларији
Трифковићев трг број 3.

Уређај за електрично осветлење, за пренос снаге
као и све у ову струку спадајуће радове преузима
најјефтиније, најбоље и у најкраћем времену уз нај-
повољније платежне услове

Новосадско Електрично д. д.

Телефон 22-69

Дежурни инсталатер 22-16, 29-67

Прорачун бесплатно!

У НОВОМ САДУ

Трговина нирнбершке, галантеријске, кратке и плетене робе на велико

ЈОСИФ ЈУЛИЈЕ КОН Код „Плавог коња“

Нови Сад, Краља Александра улица 11

Основано 1868. године

Број телефона 21—40 Брзојави: „ЈУЛЕС“.

Основано 1868. године.

Највеће стовариште базарске робе. Највећи избор дечјих играчака.

Велики избор гумених лопти, на мало и на велико по фабричним ценама.

„САВА“

ОПШТЕ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО У ЗАГРЕБУ

Основна главница: Дин. 10,000,000.— Друштвени гаранцијски фодови износе: Динара 28,784,599 62

Исплаћене штете од оснивања друштва Динара 214,578,481 82. — Преузима све врсте осигурања
уз најповољније услове.

Телефон 21—82

Филијална дирекција у Новом Саду, Јеврејска улица 3.

Телефон 21—82

Велики избор мушког и женског веша, чарапа и остале галантеријске робе.

„ЛАФАЈЕТ“

НОВИ САД, Јеврејска улица број 2.